

JEZIORO WIELKIE (OBRZAŃSKIE)

Położenie jeziora

- dorzecze: Obra - Warta - Odra
- region fizycznogeograficzny: Bruzda Zbąszyńska - Pojezierze Lubuskie
- wysokość w m n.p.m.: 51,2

Podstawowe dane morfometryczne

- powierzchnia zwierciadła wody: 188,7 ha
- objętość jeziora: 4087,1 tys. m³
- głębokość maksymalna: 3,7 m
- głębokość średnia: 2,1 m
- powierzchnia zlewni całkowitej: 1885,3 km²

Jezioro Wielkie położone jest w ciągu jezior obrzańskich na terenie Pszczewskiego Parku Krajobrazowego. Jezioro jest częściowym rezerwatem faunistycznym. Nad jeziorem leży niewielka miejscowość Rybojady, znajdują się tu 2 małe ośrodki wczasowe (w sumie kilka domków kempingowych), obok których znajduje się kąpielisko z pomostem. Brzegi w przewadze otoczone są lasami. W południowej części jeziora brzeg jest niski, bagienny. Tu właśnie wpływa do jeziora rzeka Obra. Powyżej przewężenia przy kąpielisku zaczyna się jezioro Rybojady. Oprócz Obry do jeziora wpływają jeszcze dwa niewielkie cieki z lasu i łąk.

Za pośrednictwem rzeki Obry do jeziora wpływają ścieki z m. Trzciel. Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia komunalna w Trzcielu o przepustowości 360 m³ na dobę w ostatnim czasie przyjmuje około 300 m³ na dobę. W 2000 roku obiekt był modernizowany. Dopuszczalne, określone w pozwoleniu wodno-prawnym, parametry zanieczyszczeń to: BZT₅ - 20 mg O₂/dm³, ChZT - 90 mg O₂/dm³, zawiesina ogólna - 25 mg/dm³, N amonowy - 6 mg/dm³, N ogólny - 25 mg/dm³, P ogólny - 5 mg/dm³. Kontrole pracy oczyszczalni w 2000 roku nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń.

Badania jeziora Wielkie przeprowadził WIOŚ w Zielonej Górze Delegatura Gorzowie Wlkp. wiosną i latem 2000 roku.

Z uwagi na bardzo małą głębokość zbiornika natlenienie jeziora zarówno wiosną jak i latem było dobre do dna. Wody były zasobne w związki fosforu i azotu, bogate w sole mineralne, a także mocno obciążone substancjami organicznymi. Masowy rozwój glonów planktonowych wyrażający się bardzo dużymi stężeniami chlorofilu „a” ograniczył przezroczystość do zaledwie 80 cm.

Wynik oceny przeprowadzonej według SOJJ zaliczył jezioro Wielkie do nie odpowiadających normom czystości. Weryfikujący wskaźnik miana coli również nie odpowiadał normom, a więc nie miał wpływu na zmianę klasyfikacji.

Bardzo liczny, zarówno wiosenny jak i letni plankton jeziora zdominowały okrzemki, spośród których wiosną dominował gatunek *Synedra acus* v. *acus*, a latem *Melosira granulata* v. *granulata*. Zooplankton letni był różnorodny gatunkowo, zaś najwięcej osobników oznaczono wśród *Rotatoria*.

Jezioro Wielkie jest bardzo podatne na degradację i znajduje się poza kategorią.

Wiosną stan czystości rzeki Obry na wpływie do jeziora odpowiadał II klasie (ChZT i utlenialność), latem z powodu złego stanu sanitarnego nie odpowiadał normom. Drugi z dopływów (z zachodu) zarówno wiosną, jak i latem klasyfikował się w II klasie; wiosną decydowało o tym ChZT, latem miano coli. Trzeci dopływ z pn.-wsch. również posiadał II klasę czystości (ChZT i utlenialność). Wypływająca z jeziora Obra wiosną klasyfikowała się w II klasie (ChZT i utlenialność), latem nie odpowiadała normom (miano coli).

Podczas wcześniejszych badań przeprowadzonych w 1986 i 1996 sklasyfikowano jezioro Wielkie w III klasie. Wyraźne pogorszenie stanu czystości omawianego zbiornika stwierdzone w 2000 roku, świadczy o tym, że jezioro wymaga zdecydowanych przedsięwzięć ochronnych, zwłaszcza że stanowi rezerwat wodny i leży na terenie parku krajobrazowego. Objęcie ochroną terenów leśnych położonych wokół jeziora niewątpliwie mogło by ograniczyć pogarszanie się jakości jego wód, gdyby nie wpływ zanieczyszczanej rzeki Obry.